

SAKSFRAMLEGG

Saksgang

Utvalg	Møtedato	Utvalgssak
Hovedutvalg plan næring og miljø		

Arkivsaksnr: 2026/3296
Saksbehandler: Simen Nygaard

Oppstart av navnesak for park - Sverdrupparken

Vedlegg:

- 1 Foreningen Game Steinkjer - Etablering av Sverdrupparken - Brev 03032025
- 2 OttoSverdrupResyme

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Steinkjer kommune initierer navnesak etter lov om stadnamn for å vedta nytt stedsnavn for parken i krysset Ogdalsvegen/Kristofer Uppdals gate med Otto Sverdrup sitt navn. Saken sendes på høring for å samle innspill til skrivemåte, jf. Lov om Stadnamn § 8.

Saksopplysninger:

Foreningen Gamle Steinkjer (FGS) har bedt om at det startes navnesak for å navngi parken utenfor tidligere Steinkjer sykehjem i krysset mellom Ogdalsvegen og Kristofer Uppdals gate. Foreningen foreslår at parken navngis med memorialnavn til minne om Otto Sverdrup.

I dag er det ikke registrert noe offisielt vedtatt stedsnavn for parken i stedsnavnregisteret. Ifølge FGS har parken hatt flere navn på folkemunne som gammelheimsparken, men også Skoleparken, Wimpelmannsparken, Steinkjerparken og Aldersheimparken har vært brukt i noen sammenhenger og tider. Ingen av disse navnene har imidlertid vært vedtatt eller konsekvent brukt over tid.

Regelverk

Saker om skrivemåten av stedsnavn kan tas opp av en lokal organisasjon med særlig tilknytning til stedsnavnet, jf. Stadnamnlova § 6 bokstav c. Kommunen velger navn på, og vedtar skrivemåten av, veier, torg, kommunale anlegg o.l. Det er krav om at stedsnavntjenesten skal gi tilråding om skrivemåte, navneskikk og navnsetting før vedtak kan gjøres av beslutningsorganet, som i denne saken er kommunen, jf. § 9.

Otto Sverdrup

Otto Sverdrup oppsummeres av Store norske leksikon som en norsk polarforsker som deltok i og til dels ledet de tre store norske polarekspedisjonene mellom 1888 og 1902, og at han regnes som Norges tredje store polarforsker ved siden av Fridtjof Nansen og Roald Amundsen.

Otto Sverdrups far kjøpte gården Øvre Trana i 1874, da Otto var 20 år, jf. «Mer dus med Steinkjer» (2000).

Foreningen gamle Steinkjer har lagt ved en dyptgående gjennomgang av Sverdrups liv og tilknytning til Steinkjer som også legges ved som grunnlag for navnesaken.

Det finnes allerede i dag memorialnavn for Otto Sverdrups. I Steinkjer har vi Otto Sverdrups veg, ca. 200 meter nordøst for parken. I tillegg ligger veier med navn Otto Sverdups vei/veg/gate i minst 14 andre kommuner.

Saksvurderinger:

Foreningen Gamle Steinkjer har som historielag tilknytning til stedet, personen og selve stedsnavnet. Historielaget vurderes å være en lokal organisasjon som kan ta opp navnesaken.

Kommunen kan sende saken på høring med føringer, og angi om det er ønskelig med innspill til alternative navn. Kommunedirektøren foreslår at høringen begrenses til å gjelde skrivemåten av foreslått navn, Sverdrupparken.

Foreningen Gamle Steinkjer

Postboks 3028 - 7709 Steinkjer

Bankkonto: 0530.48.62892

www.gamlesteinkjer.net

Steinkjer 3. februar 2025

Foreningen Gamle Steinkjer
v/ Erling Koldaas
Skolegata 1
7713 Steinkjer

Steinkjer kommune
Kulturetaten
v/ kommunalsjef Leif Terje Nilsen
Rådhuset
her

Etablering av Sverdrup-parken

Den 21. juli 1957 avduket kronprins Olav Sverdrup-statuen i Steinkjer. Den litt beskjedne polfareren med røtter i Steinkjer, hvis bragder ikke sto noe tilbake for Fridtjof Nansen og Roald Amundsen, hadde fått sin fortjente heder.

Og den lille perlen av en park på Sørsia hadde fått litt av et trekkplaster. Skulle man tro. Men oppmerksomheten rundt den flotte statuen ble ikke som fortjent. Kanskje ble det ikke så flott å stå litt bortgjemt i det som på folkemunne har gått under navnet «gammelheimsparken»?

Det vites ikke eksakt når parken nedenfor Wimpelmanns-gården ble anlagt. Men i ulike kilder påtreffes navn som Wimpelmannsparken, Skoleparken, Steinkjerparken, Aldersheimsparken og Gammelheimsparken. Det finnes ikke spor av en offisiell navnsetting av parken – det synes som om de ulike virksomhetene som har hatt tilhold i Wimpelmanns-gården har smittet over til parken.

I dag er Wimpelmanns-gården og tilstøtende bygninger i ferd med å omgjøres til private boliger/ leiligheter. Og det bør derfor være riktig tidspunkt å gi parken et offisielt navn: Sverdrup-parken!

Foreningen Gamle Steinkjer har inngått et samarbeid med en av landets fremste Sverdrup-kjennere, Asbjørn Aastrøm. Målsettingen er å bruke statuen og parken til å fremme kunnskapen om den store polfareren, både lokal og overfor tilreisende, som en attraksjon verdt å besøke. Vi ser på muligheter for å skilte parken med informasjonstavler for å bringe Sverdrups spennende historie «ut til folket», og det ligger også store muligheter til å utvikle området parkmessig med mer beplantning, benker, lyssetting m.m.

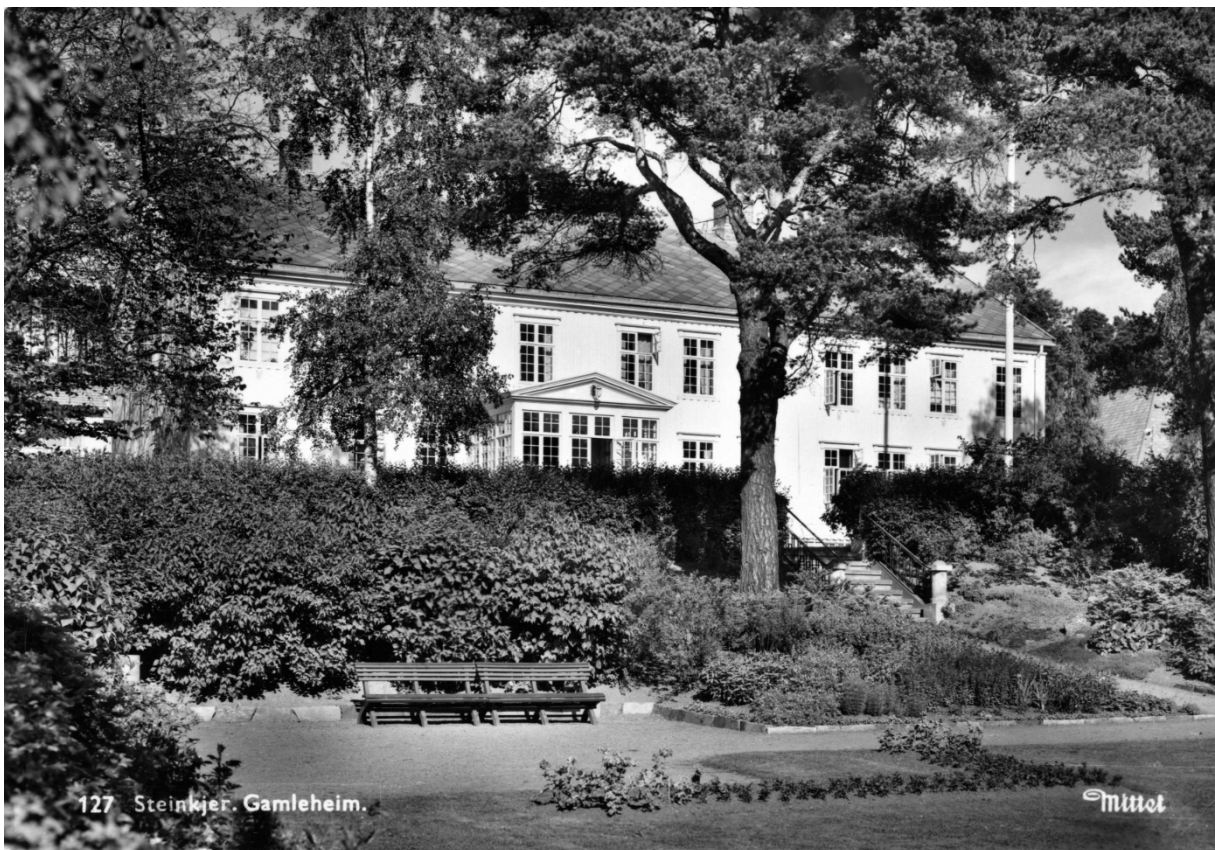
For å bidra til dette ber vi Steinkjer kommune ta de nødvendige skritt for en offisiell navnsetting/dåp av Sverdrup-parken. Dette er et viktig skritt i arbeidet med å gjennomføre våre ideer/planer, som tidligere er blitt kommunisert med kommunen.

Vi håper på velvillig og snarlig behandling av vår henvendelse.

Vennlig hilsen
For Foreningen Gamle Steinkjer

Erling Koldaas

«ALDRI RÅDLØS»

AV ASBJØRN AASTRØM

31.10. 2024 var det 170 år siden Petrina Peterdatter Knoph Sverdrup, til daglig omtalt som Petra, Fødte sin andre gutt som fikk navnet Otto Neumann Knoph Sverdrup. Som ble vårt lands fremste polarforsker og landoppdager. Det er en skam i hvilken grad hans store innsats i arktisk er tilsidesatt i forhold til Nansen og Amundsen.

Faren Ulrik ønsket seg livskraftige arvinger. Med morfar som huslærer fikk guttene en tradisjonsrik opplæring, basert på livets harde skole. Noe som besto av å leve med og forstå naturelementene.

Han mønstret ut som 17-åring på utenriksfart. I 1875 seilte han som styrmann på en Amerikansk skonnert. Han mottok et brev fra moren, der hun skriver at de hadde konkursgården «STOR-TRANA» i Steinkjer. I et svarbrev utdyper han sin glede, for i Steinkjer var det dyktige kjøpmenn samt en blomstrende jekt- og skonnert fart.

30-årsdagen feiret ned venner på Trana i 1884. Året etter dør moren. Hun hadde stått han nært, ette viljestyrken i ham. Hennes ønske var at Otto skulle bli herren på Trana når Ulrik trakk seg tilbake, han var nå odelsgutten. Peter den eldste i barneflokket var forulykket på sjøen. Otto ønsket ikke å gi opp sjømannslivet, å innrette livet mot en landkrabbe-tilværelse på Trana.

Ottos fire yngre søstre, var medlemmer i kvinneskiklubben «SKADE» i Steinkjer. De hadde satt seg som mål å bli de første jentene til å gå på ski over fjellet fra Beitstad til Namsos.

- «Ja, men da er det vel best jeg følger med å samle dere opp»: sa Otto. Jentene var dyktige skiløpere, skulle han få rett.
- Historien om en lokal skiløper, hadde båret en 13 år gammel jente over ei mil på ski i ulent terreng, fanget de trønderske avisene opp.

Avisartiklene førte Sverdrup i dialog med Alexander Nansen, han var fullmektig hos sorenskriveren i Namsos. Han fungerte også som talentspeider for broren Fridtjof Nansen som var på utkikk etter dyktige skideltagere for en skitur over Grønlands innlandsis. Resultatet ble at Alexander utfordret Otto på et skiløp. Kappestriden foregikk innover Byafjellet, utfallet manifesterte Steinkjerguttens suverene skiferdigheter, som ble rapportert til Fridtjof Nansen.

Til den vågale ekspedisjonen hadde Nansen satt klare kriterier. Han forlangte legeattest, at deltagerne skulle være ugift og ikke over 30 år. Legeattesten inneholdt ikke noen fødselsdato og Sverdrup oppga fødselsdato til 1855.

I brevet til Fridtjof Nansen, den 8. febr. anbefaler hansamtidlig, farens husmannssønn Kristian Kristiansen Trana som deltager til ekspedisjonen. Otto og Kristian drev med tømmerdrift i Raudåsen, da telegrammet dukket opp: – «Kom til Kristiania straks», hilsen Fridtjof Nansen.

- 17. juli 1888 lå fangstskuta «Jason» i drivisen utenfor Grønlands østkyst.
- Det viste seg at Fridtjof Nansen ikke var noen planlegger av rang. Han hadde ikke gjort lekse si om blant annet is-drift, havstrømmen noe som kunne ha kostet dem livet før det var kommet i gang.
- Sjømannen Sverdrup vurderte situasjonen, han mente det var uforsvarlig å forsere is-driften med Nansens ene fangstbåt. De var seks personer og mye utstyr.
- Sverdrup fikk overtalt Nansen til å forhandle med kaptein Maurits Jacobsen om å få overta en av lettbåtene hans.
- Kort tid etter at de var kommet inn i is-baksten skjer det som Sverdrup fryktet. Ismassene presser hull i den ene av båtene.
- De to allsidige karene fra Trana reparerer skaden under ekstreme forhold.
- Loddet var kastet, mottoet ble Grønlands– «vestkyst eller dø !».
- De var over tre uker etter Nansens plan, klimavinduet holdt på å lukke seg, over innlandsisen måtte de.
- Sverdrup tar ansvar, det ble et skit å få alt utstyret må opp på innlandsisen. Lassene er tung, trekkseleene skjærer seg inn i skuldrene. Slitet fremtvang en ubehagelig tørste.
- Nansen hadde oversett behovet for drikkevann, han mente at det var vann over alt, problemet var at vannet var frosset og dermed utilgjengelig.
- Sverdrup fylte blikkflasken med snø, som han plasserte under klærne, inn mot bar hud.
- Under hvileperiodene og i campen var Nansen opptatt med å tegne å dokumentere opplevelsesinntrykkene.
- Sverdrup derimot tenkte og arbeidet med forbedringsdetaljer for å lette framdriften. Han observerte og så det samme Nansen.
- Sjømannen hadde trimmet seil og krysset seg fram under vekslende vinder til sjøs. Han bygget sammen sledene til to flåter, sydde råseil av presenninger, brukte teltstengene til mast. Med riktig ballast fordeling, seilt de nå, under gunstige forhold over innlandsisen.

- Overlevelse avhenger mye av å være kreativ !

Anstrengelsene var merkbar, Nansens matrasjoner var alt for magre og små. Rasjonene besto av kjøttkjeks, pemmikan i døgn i tillegg til et kvart kilo smør i uka.

I forhold til energiforbruket medførte det et voldsomt kaloriunderskudd, «fetthunger».

- Sverdrup tok for seg Nansen, han lurte på hva all den skokremen de hadde med var laget av, inneholder den tjære? Nansen mente den besto av dyrefett og linolje. Dermed prøvekakte Otto skokremen som ble blandet med pemmikan. Etter et av innlandsisens festmåltid, «ala` skokrem», krøp karene om ikke overmette ned i soveposene, godt for nøyde.
- Det ble slutt på å smøre sko.
- Innerst i Ameralikfjorden bygde Sverdrup ei lita pram av vidjegrener, kledd med telt- og presenning duk. Dermed kunne han og Nansen ro og ause seg til Godthåp.

Siste båt til Danmark var gått, til stor ergrelse for Nansen. Han hadde en enorm hjemlengsel og var svært så oppsatt på å komme seg hjem, til sin kjære Eva for å pleie kjærligheten hennes.

- Det ble overvintring i Godthåp for ekspedisjonen.

Nansen innlosjerte seg til den Danske regjerings landmann.

- Sverdrup ønsket å bo hos en eskimofamilie. I dagboka hans står det:
*«Isødets forpliktende intimitet kjentes sterk og varm på kroppen.
 Disse menneskene kommer til å bli en del av mitt liv.
 For alt dere har gitt og lært meg er jeg dere stor takk skyldig».*

De andre ble innlosjert i den gamle legeboligen som sto tom.

30. mai 1889 ankom D/K Kong Carl Kristiania med Grønlands-farerne. De ble hyllet med flagg som vaiet fra hus, hytter, holmer og skjær. Etter et kort opphold fortsatte Otto Sverdrup og Kristian Kristiansen Trana, for nå sto Steinkjer for tur.

Med Ordfører og Magistrat i spissen krevde Steinkjerbyggen eierskap til det nye, offentlige kapittelet i norgeshistorien. Som trofèer hadde de ned vidjebåten, tre eskimo-kajaker og div. eskimo-ting.

Sjøkapteinen, skogsarbeideren og skiløperen fikk hele Trøndelag til å rette blikket mot Steinkjer og Store-Trana.

- 40 år sener, 03.11.1926 ble Nansen og Sverdrup æres-dekorert ved St. Andrews`University i Skottland.

- Sverdrup til æres–doktor,
- Nansen til æres–rektor.

Tilstede var også professor W. C. Brøgger og Eivind Bordewick.

I kjent stil holdt Nansen en gripende takketale. På slutten tilføyde han, at eventyrlysten hans hadde nokk overskygget uvitenheten, manglende erfaring, dårlig forberedelser, samt mangelfull utrustning noe som nært hadde ført dem ut i katastrofen.

En oppsiktsvekkende erkjennelse fra en som det satt langt inne å innrømme at han tok/gjorde feil.

Ut i de små timer skulle Nansen i tillegg ha innrømmet, at var det ikke for Otto Sverdrup hadde Grønlands–ferden ikke blitt en suksess.

Otto har aldri uttalt noe annet, enn at alt ble gjennomført i overensstemmelse med planen.

Mai 1891, hyret Nansen inn Sverdrup til å bistå Colin Archer med å utvikle et polarskip. Sammen konstruerte og bygget de et skip med spesifikasjoner ingen tidligere hadde tenkt.

Nansen var til stadig på foredragsrunder for å skaffe penger til Polhavdrifta. Hans fengslende beskrivelse av Archer og Sverdrups dristige teori for et skip som skulle takle polisens røffe utfordringer med ny skipstømrings konstruksjon, imponerte de radikale skipskonstrutørene i London. Men de garvede Arktiske eventyrerne og forskerne i Royal Geographis Society, understreket gjentatte ganger, at planen var fullstendig galskap. De refererte til Franklin ekspedisjonen med 129 menn som aldri kom hjem. Britenes negative holdninger irriterte Nansen.

Fram`s stabelavløpning skjedde 26. okt. 1892.

- Archer og Sverdrups vennskap, var mer verdsatt enn relasjonene de to hadde til Nansen.
- Nansen ønsket seg Otto Sverdrup som kaptein, men det var noe han vegret seg for å svare på, i og med at hans kone Gretha ventet deres første barn.

Gjennom høsten og før-juls-vinteren oppholdt familien seg på Trana, der Otto arbeidet med rigg– og seildetaljer til Fram.

- I mellomjula, svarte Sverdrup, ja til Nansen.

Med Sverdrup på plass, så Nansen optimistisk på prosjektet selv om økonomien spriket.

- 31. mars 1893 fødte Gretha et jentebarn, som fikk navnet Audhild.

Forberedelsene til Polhav–driften ble basert på lærdom fra Grønlands turen og overvintringen hos eskimoene med jakt– og fangst teknikker. Sverdrup vektla det å kunne overleve med en retrett til fastlandet, hvis skuta skulle bli skrudd ned.

Sankthansdagen i 1893, en kald og regntung lørdag lot Scott–Hansen fortøyningene gå. Han skulle seile Fram langs kysten til Steinkjer der Sverdrup skulle gå om bord å overta kommandoen. Nansen var i økonomisk knipe, derfor benyttet han en hver mulighet til å kunne skaffe penger.

Sverdrup ble kontaktet pr. brev om forsinkelsen, dermed ble det innleid et skip for å ta han med alt utstyret fra Steinkjer ut til Beiarn på Ørlandet der Fram skulle ankre.

19. juli ankom Fram Vardø.

Nansen hadde fått kvalmende tanker om hva utfallet kunne bli av dette, ingen hadde kommet hjem derifra tidligere!

Han var urolig og nesten ikke til å omgås. Hvar det et resultat av all den negative frarådingen, som nå satt angst og nerver i spill.

Innbyggerne i Vardø inviterte på «Champagne-fest». Byens badstue ble fyrt opp, utenfor sto det flere linestamper oppfylt med is og champagne. Det de ikke viste var at inne i badstua ventet 12 damer med bjørkeris, klar til å gi karene en opplevelse de kunne drømme om oppe i isødet.

Nansen purret Sverdrup, fikk stablet et nødvendig mannskap på dekk. Fram snek seg ut av Vardø-havn mens befolkningen enda sov. Nansen var engstelig, ulikt han å sløyfe oppstyr med hyllest.

I den Sibirske plassen Khabarova, kjøpte de 34 trekkhunder. Sverdrup hadde opplevd hvor overlegne hunder var i forhold til ski og mannstrukne sleder.

22. sept. møtte de ugjennomtrengelig is, dermed var det stopp. Fram ble rigget for vinterdvale, for uvisst i hvor mange år?

Sverdrup var meget spent på Fram`s konstruksjon. Ville den motstå ismassenes herjinger slik som de hadde beregnet? Nå var det for sent å rette på feil, fasiten ville gi svaret!

Polarnatta nærmet seg med en lang og kald mørkeperiode, dermed faren for tungsinn. Sverdrup etablerte det han kalte for Fram–fabrikkene med gjøremål som tekstil–, strikking–, seilduk/presenning–, snekkeri– og blikk arbeider. Ute på isen hadde han smia i tillegg til hundehusene med deres fødestue.

Sverdrup var den eneste som hadde erfaring i jakt og hundespann–kjøring, dermed organiserte han jakt– og hundespann kjøre skole.

Nansen lærte Otto fotofaget til å ta– og fremkalle bilder, skisse–/strektegning, viktige elementer for dokumentasjon i forskningsarbeidet. Drifta over Polhavet var et vitenskapelig arbeid, der det skulle forske på havstrømmene, ta observasjoner samt diverse målinger, mens skuta drev nordover mot Nordpolen. Forskningsresultatene ville avgjøre ekspedisjonens verdi ved hjemkomst.

- Nansen hadde begynt å vise et svingende humør, som ble en irritasjonsfaktor blant mannskapet.

Da han høylytt irettesatte Sverdrup for at han innlot seg i å spille kort og fortelle lettsindige historier sammen med mannskapet, toppet det seg.

Julen ble feiret på tradisjonelt vis med god mat, julegaver som var strikke-plagg samt en masse ablegøyer. Cognac og Whisky varmet godt.

- Ut på nyåret veide Sverdrup mannskaper, magene vokste fort og godt ute i isen. Resultatet ble at han satte dem på et trenings opplegg.

Verdens nordligste 17 maitog, ble gjennomført med hundenes–glam først i toget, deretter kom Nansen og Sverdrup, så mannskapet med improviserte paroler. Nansen holdt tale for dagen og så var det god mat og drikke. I mesanmasta vaiet det rene norske flagget, ikke unionsflagget.

Den 5. januar 1895 oppsto det en symfoni av is-knitring. Sverdrup hadde fylt opp badestampen med varmt vann, klar for å innta en kroppsrenselse. Da han hørte «alle mann på dekk»! Støyen fra skruingen var et øredøvende akkompagnement. Is–skruingen veltet innover midtskipet. Babord side var allerede i ferd med å lukkes inn i is haugene. Han kom seg på dekk, fikk løsnet hundene, kastet pelsverk og soveposer ut på isen til det som syntes å være den siste sikre plass.

Sverdrups rekognosering viste at skuta var trykket ned sammen med isen. Rundt Fram sto iskossene som en miniatyrfjellkjeder.

- Sverdrup fryktet et nytt is-angrep, han beordret mennene til å grave vekk så mye som mulig av isen. Hvert spadetak øket Sverdrups mulighet til å løse oppdrag med å redde menn og skip.

Fridtjof Nansen hadde vist synlige tegn på «Polarsyken». Han filosoferte omkring sin egen forfengelighet. Menneske Fridtjof Nansen var i ferd med å gå lei, mistet helt forsknings tålmodigheten. Han hadde lengtet seg syk i adskillelsen med Eva. Tanken på kanskje 7 år i isøde ble en belastning for han. Sverdrup skriver:

«Nansen lager uhygge og avskyelighet med den måten han oppfører seg på, ovenfor mannskapet».

På nyåret i 1895 lanserte Nansen ideen om å erobre NORDPOL punktet, kunne det være et påskudd for en hjemlengsel! Sverdrup oppfattet i tillegg, at det var en fallitterklæring fra Nansens side, ovenfor hans Polhavs-forskning.

- For Sverdrup ble Nansens utspill, mange dilemmaer!

For han var det aller viktigst å få gjennomført forskning– og dokumentasjons arbeidet. I tillegg til å få Fram med mannskap trykt ut av isen. Skulle det verste skje at Fram ble skrudd ned, måtte forskningsresultatene og mannskapet bringes hjem.

Var det virkelig det Nansen ønsket å stå på Polpunktet, eller ville han vekk fra alt sammen? Var Nordpolen en unnskyldning, for en omvei hjem til Eva?

- Otto Sverdrup står på sidelinjen, men det ble hans ansvar å ruste ut Nansen til den risikofylte hjemreisen. Han anbefaler Nansen å ta med seg Hjalmar Johansen som reisekamerat.

Tirsdag den 26. februar 1895 holder Nansen en avskjedstale om bord. I lommeboka hans befinner det seg et tettskrevet stykke papir fra Otto til faren for å berolige familien på Trana.

Ekvipasjen kom seg knapt ut i isen før de returnert med feil på sledene.

- Sverdrup retter opp feilen, samt at han laget et utstyrs vedlikeholds notat til dem.

To dager sener var de klare for et nytt forsøk.

Det gikk ikke bedre denne gangen heller, de returnerte og klaget på at sledene var for tunge.

- Sverdrup skriver i dagboka:
«Nansen er ei pysete, udugelig til polarreiser. Skryter over alle grenser, fra først til sist. Kulde tåler han ikke mer enn en jentunge»!
Selv om Sverdrup er robust, var han aldri grovkornet til mannskapet.
Ordlyden som «jentunge» er nok et sterkere uttrykk for «Frossen–djævel».

Sverdrup var usikker på følgene, hvis de ikke kom seg av gårde denne gangen. Det var en viss skadefryd het blant mannskapet! Nansens anseelse var på et bunn nivå!

14.mars i 34°C, la Nansen og Johansen av gårde, i Sverdrups dagbok står det ingenting om avskjeden, kanskje trodde han ikke noe på at avskjeden ville bli langvarig? Etter hvert gikk det opp for alle om bord, at de var kvitt Nansen! For Sverdrup var det et vendepunkt. Nå hadde han det totale ansvaret for ekspedisjon, dokumentasjon og forskningsarbeidet. I tillegg måtte han få snudd

den negative stemningen blant mannskapet. Alle tæret på hverandre, det var fyll og slåssing, som om ikke det var nokk, hadde skipslegen begynt å dope seg med morfin fra skipsapoteket.

– Nå hadde han ansvaret for tidenes dyreste forskningsekspedisjon.
Om bord på Fram viste de ingen ting om Nansen og Johansens skjebne.

- Sverdrup håpet de var kommet seg trykt hjem!
- Nansens polerobrering ga han opp på N 86° 14'.
- Sverdrup med Fram, nådde nesten like langt nord til N 85° 59'.
En distanseforskjell på underkant av 28 km. (ca. Steinkjer – Verdal)

13. august 1896 sprengte Sverdrup Fram løs fra isen nord for Svalbard.

Ankom Skjervøy den 20. august, der han telegraferte følgende:

- *«Fram ankom hertil i dag efter en vellykket drift på Polhavet, alt etter plan. Lengst Nord 85° 59', største hav dybde 4.000 meter, laveste temperatur –52°C. Sundheds tilstand fortreffelig, alt vel om bord. Er det noe nytt om Nansen og Johansen?»*

Kaptein Sverdrup.

– Sverdrup gjennomførte tidenes dristigste oppdagelse– /vitenskapes reise.
Et helt mot for vitenskapen, der Fram sikret uvurderlige forsknings resultatet.

- Nansen feige flukt der han ofret mannskap og skip, stilles det spørsmål om hvilken leder var han, som lot sine menn i stikken?
- Sukse en var Otto Sverdrups bestrebelser for forskningsarbeide. i tillegg til å få Fram trygt ut av isen og hjem.

Fridtjof Nansen befant seg i Tromsø, da han fikk telegrammet om Fram`s hjemkomst. I det øyeblikket visste Nansen, at han hadde landet stående!

- Nå hadde han nøkkelen og scenen til det offentlige Norge, som ville bli hans høydepunkt.

Tøffe Polhavs karer ble påvirket av den gripende gjenforeningen med Nansen og Johansen.

- Den så selvgode Nansen uttalte: – *«det var godt gjort, – GUTTER»!*

Fellesskapet som slo sprekker og revnet ute i Polhavet, begynte å klemme hverandre med klump i halsen som kvelte, fuktige øyner ble diskre` tørket bort.

I ishavsbyen kom Tromsø-væringene tett på historien, med å skape en skikkelig hyllest. Den «pr-kåte» Nansen, stilte opp foran mannskapet da pressen og prominente gjester omkranset heltene. På slutten av sin tale ga Nansen en uforbeholdne diskre en hyllest til Kaptein Sverdrup.

Innherredsposten omtalte ekspedisjonen, der de spekulerte i om Sverdrup ville ta Fram inn til Steinkjer. Tre år tidligere ankret Fram i Beiarn, det gjord den nå også, for å ta om bord familien.

– Gjensynet forløste lengselen han bare hadde delt med dagboka i tre år. De hadde mye å snakke om, men noe privatliv kom de ikke til å få før Trondheim hadde fått sin del av polarsensasjonen.

På akterdekket sto Nansen og Ulrik og pratet.
Diskre overleverte Nansen kurerposten, til Ulrik fra Otto.

I beste små steders ånd, måtte Steinkjer la de feststemte storbyene få sitt først. Fram ankom Trondheim 29. aug. 1896, det nærmeste han kom hjemmet Trana. I «Ravnkloa» var det bygget en «Æreds-portal» for skipet og mannskapet. Over 25.000 Trøndere var møtt opp for å ta imot heltene.

- «Hotel Britania» inviterte på «Banket».
Dagen etter var det en høytidsstemt seremoni i Nidarosdomen.
Det skulle ikke ha vært et eneste tørt øye, da orgelet med 150 sangere, solister og orkester stemte i Edvard Griegs «Landkjenning» til ære for Fram-karene.

Etter en todagers Trøndersk-festivitas, seilte de mot Kristiania. Som ble en jubel-seilas kysten rundt. Ankommer Kristiania den 09.sept. 1896 med saluttt fra tre krigsskip etterfulgt av akershusfestning. Sverdrup hilste tilbake med fire skudd. Jubelen tiltok i takt med salutteringen. I det Sverdrup går på land retter han blikket opp mot den gedigne æresportalen. Med Nansen og Sverdrup i spiss for mannskapet marsjerte de mot paviljongen, der Bjørnstjerne Bjørnson løftet hatten i en hjemkomsthilsen. Det hadde samlet seg en endeløs, sammenpakket menneskemasse. Sverdrup skjønnte ikke hva de tre år ute i isen hadde stelt i stand.

- Under slottsmiddagen, trakk Kong Oscar II opp de store linjene.
Der prestasjonen og vitenskapen ble plassert i den størst tenkelige rammer. Monarken tok Sverdrups navn i munn ved beskrivelsen av Frams prøvelser under Otto Sverdrups kommando, en prestasjon som ble verdsatt til ST. Olavs Orden ridder av 1.klasse.
Ut over det var tale den mest nøkterne hyllesten ekspedisjonen mottok.

Folkefesten i Kristiania varte i fem dager til ende.

Med Nansens ukontrollerbare psykiske helse, var det ikke hans fortjeneste at Fram kom hjem, snarere tvert imot. I kjent arrogant-tiske stil utnyttet han Sverdrups suksess til sin fordel, selv om han rømte fra alt og alle.

Nansens-stjerne begynte å skinne ettersom bragden ble verbalt forsterket fra talerstolen. Mens Otto Sverdrup og de andre Fram-karene som gjennomførte bragden, kom inn i skyggenes verden av Fridtjof Nansen.

- Under lossingsarbeidet kom Nansen om bord, han lurte på om Sverdrup hadde lyst på en ny tur til Arctic. Selv hadde han øyensynlig ikke noe behov for en slik tur over flere år. Det var Axel Heiberg sammen med bryggeri-brødrene Ellef og Amund Ringnes ønsket å finansiere en ny forsknings-ekspedisjon. De ønsket å seile skipet som har tålt større påkjenninger enn noe annet fartøy, opp i det beryktede «Smith Sound og Kane Basin». Der mange dyktige polarfareres liv var gått tapt de siste tiårene.

Sverdrup dro litt på det, så sa han;

«først skal Fram klargjøres, der etter skal jeg hjem til familien på Trana. Så skal jeg bestemme meg»!

I Steinkjer ventet folket på den lokale helten. Selv om det tok tid, mistet de ikke håpet! Ungdoms venner av Otto sto for mye av hjemkomst arrangementet.

Opp gjennom Gudbrandalen gikk reisen i all beskjedenhet. Tidlig på morgenen den 06. okt. gikk Sverdrup om bord på «D/S Indtrønderen». Skipet var pyntet, det var ingen tvil om at Nasjonalhelten var med innover fjorden. Allerede ved frokost var det klart for første tale. På Levanger måtte han opp på torvet for å bli hyllet.

- Skipet legger til kai ved Grindberg-brygga på Nordsia. Familien sammen med mottakelseskomiteen og kammerat-gjengen går om bord. Fra talestolen på kaia taler Steinkjer ordfører Ole H. Grindberg til Otto Sverdrup.

Det var reist to æres-portaler i byen, en tvers over kongens gate på Nordsia. Den andre på torvet, en modell av «Triumfbuen» i Paris, teksten med Sverdrups monogram. Det var reist flaggstenger som en alle` gjennom byen fram til eksisplassen Sannan, som var en del av Tranas eiendom. Ca. 10 tusen inntrøndere gikk ifølge sammen med fire aviser opp til Stor-Trana gård. Der skolestyrer Marius Hægstad talte til Otto`s far. I og med at Stor-Trana lå i Ogndal kom. var det Ordfører Schult som ønsket Otto velkommen hjem omsider. Fra talerstolen påpekte Cand. Theol Hagmann at Trondheim`erne ønsket å sjanghaie Otto med å rope «Dette er vår gutt». Dette sier noe om hvilken posisjon både Sverdrup og Steinkjer hadde fått.

Den 11. okt. reiste han til Kristiania.

- Han holdt sin datter Audhild i armene, var han klar for en ny adskillelse på

flere år?

Et uavklart tilbud i Kristiania som representerte en ny vitenskapelig ekspedisjon, var en stor mulighet.

En ny langdryg Arctic reise inn i det ukjente, ville krev en gjennomtenkt planlegging, noe Sverdrup var god på. Hyre dyktige mannskaper, sette sammen utrustninger for lang tid. Utbedre og tilpasse polarskuta.

Ønskene fra oppdragsgiverne var en ting, men Sverdrup viste at det var et brutalt skille mellom teori og virkelighet. Dermed fikk han fritt leide til selv å velge kursen. I kartene der nord var det hvite flekker, som han hadde lyst til å sette norske farger på.

Nansen i brevform begynte å irettesette Sverdrup på umusikalsk måte. Noe som utartet seg igjennom brev- og telegramdialog. I Nansens øyne var Sverdrup en god skiløper som snodde seg mellom trærne i Trønderske skoger. Men i Kristianas maktelite og forskermiljø hadde han ingenting å gjøre. Nansens korrespondanse var av en nedlatenhet ovenfor Sverdrup, noe som tydet på at han ville holde Sverdrup underdanig.

- Ovenfor Sverdrup måtte Nansens–arroganse, oppfattes sårende. En uhørt overlegenhet fra hans som rømte fra Fram og lot det bli Sverdrups oppgave å gjøre ferdig hele prosjektet ute i Polhavisen.
- Sverdrup bedyret, at han aldri skulle sette sine ben i Nansens hus igjen.
- **Det er stor forskjell på en lettsindig polareventyrer, kontra den grunnsolide polarforskeren!**

Sankthansdagen 1898, gikk Sverdrup nedover mot brygga ved Akers mek. For å gå om bord, det vrimlet av folk overalt rundt bryggen og på høydene rundt havna. I Kristiansand ankret han for å gjøre unna formalitetene i form av å telegrafere til kongen og regjeringen. Flere års adskillelse lå foran ham, lengselen fra Polhavet var ikke glemt. Vemodet streifet han Audhild og knappe ni måneder gamle Otto? Barna ville vokse opp uten en far til stede, det ble opp til Gretha å gi Audhild og Otto omsorgen og nærheten de trengte.

27. aug. 1898 la han Fram på kurs mot Grønlands sydspiss.

Frams slingrende egenskaper i sjøen fornektet seg ikke. Hun var konstruert for å overleve i den arktiske-isen, ikke som en skarpseiler.

Sverdrups mannskap var relativt ungt med en snittalder på 28 år, uten å ta med den 43-årige ekspedisjonslederen med i regnestykket. Sverdrup var overbevist om at han seilte ut med en perfekt blanding av friluft- og forsker kvaliteter.

Yngstemann var den 23-år nyutdannet geolog Per Schei fra Snåsa.

Omsider glir Fram inn mellom løsrevne store isfjell.

- «*Det går smått med oss*»: skriver Sverdrup.

Utforskningen av polarområdene var en hard internasjonal kappestrid i en krevende spesialgren hvor overlevelsesprosenten ligger godt under hundre.

- Sverdrup møter isens vrede som tvinger han til å finne ei nød havn, som han navnsetter i kartet, «FRAHAVN».

Den første vinteren utforsker han vestkysten av Ellesmere Island.

Robert Peary kontakter Sverdrup for å få klarhet i om hans ekspedisjon hadde Nordpolen som mål. Han var svært redd for en konkurranse, med god grunn! Sverdrup understreket i klar tekst, at det var ikke hans mål.

«Min ekspedisjon er kun en forskningsferd i nordområdene samt å studere polarisen. Samtidig ønsker han Peary lykke til. – Nordpolen er ikke noe vanskelig mål», tilføyde han.

- I juni er Sverdrup, Fosheim og Svendsen på kartlegning– og jakt tur. Svendsen, ekspedisjonens lege ble igjen i telteleiren ved Fort Juliane. De to andre drar inn Beitstad Fjorden til Steinkjer på Moskus jakt. Ved retur til leiren, fant de doktoren død, skutt seg selv i hode. En katastrofe i seg selv, med det gjør alt vanskeligere, isolert som de var, nå uten lege i isøde. Sverdrup står ovenfor en vanskelig situasjon, som medfører at han må ta fatt på doktor Svendsens medisinske fagbøker i håp om å skaffe seg kunnskap det kan bli bruk for.

Isforholdene i 1899 er like vanskelig som året før. Han tar Fram sør for Ellesmere Island og vestover inn i Jones Sound nord for North Devon. Det blir vanskelig å finne trygg havn, mye skruis over alt. Han seiler Fram inn i en fjord, som han navnsetter i kartet «HAVNEFJORDEN».

På senhøster er Sverdrup ute på en sledeekspedisjon. Da han er på vei tilbake, blir han møtt av to besetningsmedlemmer med enda en tragisk nyhet. 27-årige Ove Braskerud, en av tre altnuligmenn, er død, sannsynligvis av lungebetennelse. Å miste to av 16 mann på fire måneder er alvorlig.

I Mars 1900 legger Sverdrup og Fosheim ut på en ny kartlegningstur.

I dagboka leker han med en tanke, der drømmer han om berømmelse og bragder: *«enn om jeg klarer å ta Fram gjennom Helvetesporten, ut i Norskebukta og videre til Stillehavet. Da vil det bli jubel hjemme i gamle Norge om de en vakker dag får et telegram fra meg om at Fram var kommet til JAPAN»*.

De to kammeratene når til N80° 55', på nordsiden av øya de gir navnet Axel Heibergs Land. Da er de 345 kvartmil fra Fram, ca. 640 km. Der bygger de en varde. Sverdrup deponerer et dokument der han annekterer landet til Norges kong Oscar i ei tom konjakkflaske inne i varden. På toppen plasseres det rene Norske flagget, ikke unionsflagget. Etter seremonien blir det feiret med dram til kaffen i teltet. På kartet setter han stedsnavnet «Slutvarden».

- Sverdrups annektering av landområdene i nordlige Canada blir i ettertid gjenstand for en diplomatisk minikonflikt. Den blir ikke bragt ut av verden før mot slutten av Sverdrups liv, 30 år sener.

27. mai tok vinterpresenningen over fartøyet fyr, antagelig av gnister. Varmen spredte seg, oppetter presenningene og fikk fatt i storseilet på bommen. Brennende seilflenger falt ned på tørre planker. Dekket forvandlet seg til inferno av ild og røyk. Mannskapet som befant seg om bord lyktes å bli herrer over ilden før den antente kruttkassene og spritfatene som befant seg på dekk. Hadde det skjedd ville Fram ha gått tapt, da hadde det samme skjedd med Fram-karene, som med så mange andre ekspedisjoner. De takket gud for at det gikk bra. Skadene klarte de å reparere, seil ble sydd, nytt treverk– og kajaker ble bygget.

- Ut på ettersommeren prøvde han å ta Fram vestover gjennom «Helvetesporten», med håp om å nå Stillehavet, med ugjennomtrengelig is, var det stopp. Ny overvintring innerst inne i en fjord med jaktmulighetene ble resultatet som han døde «Gåsefjorden».

Polarkokk Lindstøm var limet for trivsel om bord. Sverdrup hadde sin 6-jul ute i den Arctic-is i fravær av familien. Polarkokken rundvasket skuta, bakte kaker og forberedte julemat etter beste evne. Julen 1898 laget han et mesterverk av et juletre, han hadde laget i hemmelighet for å glede oss alle. Fremstilt på en stakk kledd med sølvpapir, hvit treull, små messinglysestaker og julekuler som skinte i alle regnbuens farger. Et mesterverk av et arbeid, som minnet om et tre.

- På vårparten oppsummerte Sverdrup ekspedisjonsresultatet, skuta var nedlest av verdifullt geologiske–, botanisk– og sjø/havs forskningsprøver. Tre vintrer fikk være nokk mente han. Fortsatt var det kartleggings grupper ute i uoppdagede områder. 1. aug. 1901 hadde maskinistene fyr under dampkjelen. Nå bærer det hjemover, alle var i god stemning, men isen var ikke samarbeidsvillig. Sverdrup prøvde med sprengstoff å åpne ei råk, uten hell Fosheim begynte for alvor å miste trua. Med 10 fot tykt is-bakst på alle sider, var det ikke håp. Fram kom seg ikke ut av isen sommeren 1901.

Dermed var det bare å belage seg på nokk en overvintring, etter en depresjonsperiode var det bare å se fakta i øyet, å ta opp arbeidet. Sverdrup oppmuntret karene til å komme i gang, som han sa, beste metoden til å få tiden til å gå er å arbeide. Sverdrup planla ekspedisjoner til nye områder, 4 ekvipasjer fikk sine

geografiske retninger for å utvide områder og fylle inn hvite flekker. Sverdrup og Schei skulle en langtur nordover på kartlegging, de nådde N 81° 40'. Gjennom stor aktivitet så kom plutselig våren, Sverdrup satte karene i å strø ei sand-gate på isen, mot fjorden for å påskynde is-smeltingen. Dampkjelene hadde fullt trykk, 6. aug. 1902 koblet han inn propellen, de arbeidet seg østover. Ute i sundet satte han alle seil, med full fart bar det hjemover.

– **En polarferd er fortsatt et drama forbeholdt klodens sterkeste individer.**

Fram ankommer Utsira 18. sept. 1902, Stavanger fikk æren av å motta Fram som første by i Norge. Det ble en triumfseilas fra Stavanger til Kristiania. Ankommer hovedstaden den 28.sept., der han blir møtt til lyden av en 77 skudds æres-salutt fra Akershus festning. På kaia står Statsminister Blehr, han er ikke alene, men en manglet, den nasjonale heltefortelleren Fridtjof Nansen. På Tordenskiolds plass var det anslagsvis over 70 000 mennesker, med alle de langs fjorden den solrike høstdagen, anslåes det til over 100 000. Konsul Axel Heiberg med frue inviterte til fest for alle deltagerne, der Sverdrup ble hedret med Storkorset av Sanct Olavs Orden, der dukket plutselig Nansen, mange hadde lurt på hvorfor han ikke hadde vist seg.

- Sverdrup var definitivt en norsk polarhelt, uten det store verbale-budskap. Resultatet av hans arbeide viste. Prestasjonene var meget synlige. Times` vurdering av Sverdrups 7-års arktisk arbeide opp not andre sammenlignende oppnådde resultater, der overgår han dem alle. *«Han har synliggjort hittil ukjente vitenskapeligdokumentasjon som har beriket vitenskapen. I tillegg er han berettiget til den høyeste annerkjennelse, som den geografiske vitenskap er i stand til å gi han».*

Mens folkefestens fakkeltog, jublet seg gjennom høstmørket, strømmet lykkeønskninger fra alle verdenshjørner, statsledere, konger og keisere gjengitt i den minste lokalavis. At en nordmann hadde gjort seg bemerket på den største arena, klang like godt i Steinkjer som i London.

Otto Sverdrup mottok 34 Ordner, Medaljer og Hederstegn fra hele verden.

Otto Sverdrups andre arktiske-ekspedisjon var en Verdes-suksess. Ingen arktisk-ekspedisjon hadde hatt et mer rikholdig vitenskapelig materiale med seg hjem. Det ble kartlagt og annektert, mer enn 300 000 kv.km. nytt land som fikk over 250 norske navn. Landområdet tilsvarer hele Norge syd for Trondheimsfjorden.

Ved hjemkomsten i 1902 hadde Fram mindre fribord, enn da hun seilte ut i 1898.

Om bord var det et rikholdig vitenskapelig materiale.

Det tok 30 vitenskapsforskere over 30 år å bearbeide alt forsknings materialene fra Sverdrup ekspedisjonen.

Forskningsresultatet er sammenfattet i 10 store verk.